

FORORD

Museumsregionen - illusjon eller virkelighet?

Får vi noen tilfredsstillende museumsutvikling i Nord-Østerdalen?

Dette blir ikke noe vanlig forord. Denne årboka er nummer tolv i rekka. Vi har sett det som viktig å gjøre museets materiale tilgjengelig, blant annet gjennom publikasjoner. 1991 vil bli stående som et år med mange publikasjoner, to årbøker, 1990-boka kom i 1991 som jubileumsbok for utvandringa til Bardu, to fotobøker, flere rapporter om byggeskikk m.m. Dette er langt over vår kapasitet, men det gjelder stort sett for museumsarbeidet i Nord-Østerdalen. Våre rammer fra stat og fylke er trange.

1991 er et merkeår for museumssamarbeidet i Nord-Østerdalen. Samarbeidet startet i 1976. I 1975 kom tilskuddsordningen for halvoffentlige museer, med bedre råd og større utfordringer. Musea såg da at samarbeid var nødvendig. De gikk sammen og opprettet felles konservatorstilling og la grunnlaget for museumsregionen. Nord-Østerdalen var først ute med felles konservator, men blir antakelig den musumsregion som sist får flere stillinger. I 1992 har vi et nytt 15-års jubileum å feire. Da har vi søkt om felles handverker sida 1977, uten å få gjennomslag. Museumsregionen og samvirke mellom frivillig og faglig innsats i museumsarbeidet er vel forankret, i Nord-Østerdalen legges det ned et svært omfattende frivillig arbeid, arbeidsoppgaver og ansvar har økt betraktelig. I bare liten grad har dette blitt fulgt opp med midler fra fylke/stat. At det er nødvendig med handverker skulle være klart. Musea i Nord-Østerdalen omfatter 8 museer, 25 avdelinger og over 100 hus. Det er store vedlikeholdsoppgaver og mange utbyggingsprosjekt. En

svale gjør ingen sommer, men det er et varsel om at noe gledelig er i sikte, slik også med en handverker.

På neste års budsjett opplever vi at fylkets museumstilskudd skjæres med kr 110.000,-, dette skal ramme de ubemannede musea, ansvaret for disse skal gradvis over på kommunene. Nord-Østerdalen har 8 slike, så det rammer i neste omgang fellesorganet Musea i Nord-Østerdalen. Kommunen må bruke pengene på sine egne museer, midler til regionale tiltak blir det enda mindre av.

Museumarbeidet i Nord-Østerdalen tar likevel flere viktige skritt framover. Stiftelsen Musea i Nord-Østerdalen er under etablering, tidligere har fellesorganet budsjettmessig ligget under Tynset Bygdemuseum. Nå blir det egen institusjon med styre utpekt av de kommunene og musea som vil være med som stiftere og delta med driftsmidler med kr 10,- pr. innbygger. Musea i Nord-Østerdalen vil fortsette sine nåværende funksjoner, med vekt på regionale oppgaver, kontakter med kommunene og lokalbefolkningen. Fra én stilling, har Musea i Nord-Østerdalen ved å utnytte alle mulige tilfeldige ordninger, utviklet seg til å bli en stor arbeidsplass. Ikke minst har Arbeidskontorets ulike tiltak betydd svært mye og siste års sysselsettingsmidler fra Miljøverndepartementet. Antakelig har aktiviteten blitt for stor, alle har strekt seg i alle retninger. For tida er det ca. 9 personer mer enn fullt sysselsatt. Overfor fylket har vi argumentert for 5 faste stillinger: konservator/bestyrrer, fotograf, handverker, kontor-

hjelp, utstillings-/undervisningsleder og museumsarbeider (konservator II). De to siste som skal stelle med undervisning, utstilling, innsamling og vegledning er svært viktige for museets utadrettede arbeid og betyr også mye for våre samarbeidspartnere. Sivilarbeiderne har alltid gjort en stor innsats i kulturvernarbeidet og er også en ressurs for framtida. For å drive museumsvirksomhet er det viktig med lokaler til utstilling og magasin, lagring av gjenstandene. Friluftsmuseer er lite tilgjengelig om vinteren, umulig å vise rundt og vanskelig å finne gjenstander når det er under 20 grader. Museumsbygg på Ramsmoen er derfor svært viktig. Planene er ferdige, men for å få til noe er vi avhengig av velvillig innstilling og positiv holdning fra stat, fylke og kommune, men også gaver og lån vil være nødvendige.

Museet kan bety mye i næringsutvikling og sysselsetting, særlig innen husflid, handverk, undervisning og reiseliv, og være et viktig informasjonssenter om regionens natur og kultur, med utgangspunkt i faste og skiftende utstillinger. Museet skal arbeide i hele regionen, det betyr at utstillinger og formidling skal spres. Forutseningen for å kunne bety noe er imidlertid at museet får et visst minimum av ressurser og stillinger.

Museumsregionen er et godt redskap for å drive lokal kulturvernvirksomhet. Samle kreftene, spre kunnskap og forståelse. Hedmark er delt inn i museumsregioner, stadfestet i flere fylkesplaner, men fylket har ikke vist vilje til å følge opp. Det må skje en avklaring: Skal regionene utvikles, viss, ja, må det tilføres mer midler. Det betyr at museumsvesenet i utkantene, Trysil-Engerdal, Solør-Odal og Nord-Østerdalen, må tilføres mer midler. Til nå har

ikke politikerne i Hedmark vært villige til å gjennomføre sine planer, det betyr at konsentrasjon av museer og museumstilbud øker i aksene Hamar-Elverum. Under nåværende rammebetingelser kan ikke virksomheten fortsette.

Per Hvamstad